

Iwona Bąk

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

WYKORZYSTANIE WSKAŹNIKÓW INTENSYWNOŚCI RUCHU TURYSTYCZNEGO DO DELIMITACJI POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Streszczenie: Celem artykułu jest wyodrębnienie jednorodnych grup powiatów ze względu na natężenie intensywności ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim. Warunkiem przeprowadzenia delimitacji jest znajomość dwóch elementów procesu ekonometrycznego diagnozowania: prawidłowości zaobserwowanej i prawidłowości normatywnej (normy). Prawidłowością zaobserwowaną będzie empiryczny rozkład mierników intensywności ruchu turystycznego w powiatach. Prawidłowość normatywna zostanie wyznaczona w zależności od kształtu i parametrów rozkładu poszczególnych mierników w badanej zbiorowości. Na tej podstawie dokonana zostanie dyskryminacja powiatów na cztery grupy z punktu widzenia przyjętych kryteriów. Badanie dotyczyć będzie lat: 2000 i 2009.

Słowa kluczowe: ekonometryczne diagnozowanie, wskaźniki, ruch turystyczny, grupy typologiczne.

1. Wstęp

Ruch turystyczny, którego istotą jest dobrowolna zmiana pobytu turystów w celach rekreacyjnych, kulturalnych, wypoczynkowych, leczniczych itd., występuje w tych miejscach i na tych obszarach, które mają atrakcyjne walory turystyczne oraz odpowiedni poziom zagospodarowania turystycznego. Turysta, dążąc do osiągnięcia celów podróży, zgłasza zapotrzebowanie na usługi noclegowe, żywieniowe, rekreacyjno-sportowe, kulturalne i inne. Nie ulega wątpliwości, że o wielkości i strukturze ruchu turystycznego decyduje w istotny sposób atrakcyjność miejsc jego recepcji (tzw. destynacji turystycznych), ale sam ruch turystyczny występujący na danym obszarze potwierdza także jego atrakcyjność [Rapacz 2004, s. 128-130]. Duże znaczenie dla rozwoju ruchu turystycznego ma baza noclegowa turystyki. Między wielkością ruchu turystycznego a rozwojem bazy istnieje zasadnicza współzależność [Bąk 2005, s. 53-58].

Celem artykułu jest wyodrębnienie jednorodnych grup powiatów ze względu na natężenie intensywności ruchu turystycznego w województwie zachodniopomor-

skim. W pracy przedstawiono charakterystykę ruchu turystycznego rejestrowanego w bazie noclegowej zlokalizowanej na terenie powiatów Zachodniopomorskiego. W analizie posłużono się wskaźnikami rozwoju ruchu turystycznego, które pozwoliły na określenie roli badanego powiatu w rozwoju sektora turystycznego w województwie. Na tej podstawie, wykorzystując metody ilościowe, sformułowano łączną diagnozę intensywności ruchu turystycznego w powiatach oraz dokonano dyskryminacji powiatów na cztery grupy z punktu widzenia badanego zjawiska. Badanie dotyczyć będzie lat: 2000 i 2009. Przeprowadzona w artykule analiza ilościowa oparta jest na oficjalnych danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie dotyczących rejestrowanej bazy noclegowej oraz jej wykorzystania.

2. Walory turystyczne i baza noclegowa województwa zachodniopomorskiego

Województwo zachodniopomorskie należy do najpiękniejszych i najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów Polski. Wpływa na to bogactwo krajobrazu i urozmaicona rzeźba terenu. W województwie wyodrębnia się wyraźnie zaznaczone obszary turystyczne, są to [Gołębiowska 2000, s. 79-89]:

- 185-kilometrowy pas nadmorski,
- pas pojezierzy, zajmujący 35% obszaru województwa, na którym znajduje się 1260 jezior powyżej 1 ha,
- Dolina Odry z szerokimi rozlewiskami, stanowiąca obszary cenne ekologicznie i krajobrazowo,
- Zalew Szczeciński oraz wyspy Uznam i Wolin,
- pas gmin przygranicznych.

Na terenie Zachodniopomorskiego na koniec lipca 2009 r. funkcjonowało 839 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, z czego 379 to obiekty całoroczne [*Turystyka w województwie...* 2010]. W 2009 r. obiekty turystyczne zlokalizowane w województwie stanowiły 12% wszystkich działających w kraju, przy powierzchni województwa wynoszącej 7,3% powierzchni kraju i liczbie ludności stanowiącej 4,4% ludności Polski. Najbardziej atrakcyjnym regionem województwa jest jego północna część wzdłuż pasa nadmorskiego, gdzie koncentrowało się 76,9% turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. w powiatach: gryfickim (133 obiekty), kamieńskim i kołobrzeskim (po 126), koszalińskim (107), sławieńskim (74) i m. Świnoujściu (79). Najwięcej miejsc noclegowych notowano w powiatach: kołobrzeskim (19,3%), kamieńskim (17,7%) oraz gryfickim (16,3%). W pasie nadmorskim zlokalizowanych jest również sześć z siedmiu uzdrowisk województwa, gdzie kuracjusze korzystają z dobroczynnego działania klimatu morskiego.

Potwierdzeniem dużej atrakcyjności obszarów województwa pod względem turystycznym jest jego udział w krajowej bazie turystycznej. W województwie zlokalizowana jest największa baza noclegowa w kraju (ponad 18% miejsc noclegowych

Polski), rozmieszczona w 839 obiektach turystycznych (12% obiektów w kraju). Więcej obiektów noclegowych (894) posiada jedynie województwo małopolskie (12,8% obiektów w Polsce). W 2009 r. z noclegów w obiektach turystycznych województwa zachodniopomorskiego skorzystało ponad 1772 tys. turystów, to znaczy co dziesiąty turysta w kraju. Udzielono im niespełna 10 mln noclegów (ok. 18% noclegów krajowych). Powyższe liczby w sposób jednoznaczny świadczą o znaczącym udziale województwa zachodniopomorskiego w krajowym ruchu turystycznym. Wiele zachodniopomorskich miejscowości turystycznych ma znaczenie międzynarodowe i uzdrowiskowe.

3. Ekonometryczne diagnozowanie

Proces ekonometrycznego diagnozowania¹ został zdefiniowany przez J. Hozerę [Hozer, Zawadzki 1990] jako proces składający się z następujących elementów:

- prawidłowości zaobserwowanej,
- prawidłowości normatywnej (normy),
- odchylenia od normy,
- tolerancji odchylenia od normy.

Do sformułowania diagnozy za pomocą metod ekonometrycznych wystarczy znajomość dwóch pierwszych elementów procesu diagnozowania. Porównanie poziomu tych dwóch elementów daje podstawy do stwierdzenia, czy badane zjawisko (prawidłowość zaobserwowana) jest zgodne z normą (prawidłowość normatywna), czy też nie. Zgodność z normą oznacza diagnozę pozytywną, natomiast niezgodność – diagnozę negatywną. Konsekwencją takiego sposobu diagnozowania są ostre oceny przebiegu badanego zjawiska. Zwiększanie liczby elementów w procesie diagnozowania łagodzi ostateczną ocenę, gdyż wprowadzając odchylenie od normy, czy też tolerancję odchylenia od normy, łatwiej jest uzyskać diagnozę pozytywną.

Rozpoczynając proces diagnozowania ekonometrycznego, znamy prawidłowość zaobserwowaną, czyli wiemy, czy przedmiotem diagnozowania jest prawidłowość w zakresie struktury, dynamiki, czy też współzależności zjawisk. Rodzaj prawidłowości zaobserwowanej determinuje sposób wyznaczania prawidłowości normatywnej, a ta z kolei wpływa na sposób wyznaczania odchylenia od normy i tolerancji odchylenia od normy.

W artykule prawidłowością zaobserwowaną jest rozkład wskaźników intensywności ruchu turystycznego w powiatach województwa zachodniopomorskiego. Dlatego też pozostałe elementy procesu diagnozowania zostaną wyznaczone przy wykorzystaniu klasycznych lub pozycyjnych parametrów struktury. Normą będą wartości parametrów położenia (średnia, mediana, dominanta), natomiast absolutne

¹ Funkcję diagnostyczną metody ekonometryczne, a szerzej metody ilościowe, spełniają wówczas, gdy są wykorzystywane do formułowania ocen (stawiania diagnoz) w procesie kontroli zjawisk społeczno-gospodarczych [Hozer, Zawadzki 1990].

parametry zróżnicowania (odchylenie standardowe, odchylenie ćwiartkowe) pozwalają określić odchylenie i tolerancję odchylenia od normy. Wybór rodzaju parametru zależy od kształtu rozkładu empirycznego – dla rozkładów symetrycznych lub zbliżonych do symetrycznych wykorzystuje się parametry klasyczne, dla rozkładów asymetrycznych – parametry pozycyjne [Wawrzyniak 1997; Wawrzyniak 2000].

Proces ekonometrycznego diagnozowania znajduje zastosowanie w naukach ekonomicznych, np. do diagnozowania sytuacji na rynku pracy [Wawrzyniak 2005, s. 40-48], diagnozowania sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek giełdowych [Wawrzyniak 2007, s. 357-388], diagnozowania ruchu turystycznego w podregionach Polski [Bąk, Wawrzyniak 2007, s. 95-102]. Wykorzystywany jest również w naukach rolniczych, np. do sporządzania diagnoz poziomu produkcji roślinnej i zwierzęcej [Bąk, Wawrzyniak 2007, s. 95-102].

4. Wskaźniki w badaniach turystyki

Szczególne miejsce w opisie statystycznym zjawisk turystycznych zajmują wskaźniki, zwłaszcza wskaźniki natężenia, które informują o stopniu rozwoju funkcji turystycznej badanych obiektów (miejscowości, regionów), intensywności ruchu turystycznego, zagospodarowaniu turystycznym itp. [Rapacz 2004].

O znaczeniu poszczególnych obszarów administracyjnych w wypełnianiu funkcji turystycznych najlepiej świadczy poziom wskaźnika Deferta (W_1), czyli liczba miejsc noclegowych przypadająca na 100 mieszkańców stałych danej jednostki administracyjnej. Dla miejscowości o niewielkim zagospodarowaniu turystycznym i słabo rozwiniętych przyjazdach turystów wskaźnik ten jest stosunkowo niski, tzn. przyjmuje wartości z przedziału od 1 do 100. Według tego kryterium rzeczywista funkcja turystyczna zaczyna się wykształcać dopiero wówczas, gdy wskaźnik osiąga wartość 100, tzn. wtedy, gdy pojemność bazy turystycznej (noclegowej) jest równa liczbie mieszkań ludności stałej. Przy wskaźniku o wysokości 100-500 funkcje turystyczne są już na ogół dobrze rozwinięte [Warszyńska, Jackowski 1978].

O zróżnicowaniu obciążenia ruchem turystycznym poszczególnych regionów świadczy poziom wskaźników Schneidera (W_2), który określa liczbę osób korzystających z noclegów przypadającą na 100 stałych mieszkańców, oraz Charvata (W_3), obliczany jako liczba udzielonych noclegów przypadająca na 100 stałych mieszkańców. Ponadto wyznaczono wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej (W_4) – mierzy on liczbę dni w roku, w ciągu których było zajęte jedno miejsce noclegowe, oraz wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (W_5), obliczany jako iloraz liczby turystów do liczby miejsc noclegowych.

Przeanalizowano również powiaty pod względem liczby miejsc noclegowych i liczby turystów odwiedzających, uwzględniając jednocześnie ich powierzchnię. W tym celu wyznaczono wskaźniki gęstości bazy noclegowej (W_7), które obrazują liczbę miejsc noclegowych przypadających na 1 km² powiatów [Warszyńska, Jac-

kowski 1978] oraz wskaźniki gęstości ruchu turystycznego (W6), określające liczbę turystów na 1 km².

5. Wyniki badań

Proces diagnozowania rozpoczęto od określenia kształtów rozkładów prawidłowości zaobserwowanych². W tym celu obliczono podstawowe parametry struktury (tab. 1). Z danych tab. 1 wynika, że empiryczne rozkłady wszystkich wskaźników charakteryzują się dużym lub bardzo dużym zróżnicowaniem i silną asymetrią prawostronną³. Dlatego też do wyznaczenia pozostałych elementów procesu diagnozowania wykorzystano miary pozycyjne (medianę i odchylenie ćwiartkowe). Zrezygnowano z miar klasycznych, które tracą sens poznawczy przy dużym zróżnicowaniu i silnej asymetrii rozkładów badanej zbiorowości. Wyniki obliczeń zaprezentowano w tab. 2. Posłużyły one do dyskryminacji powiatów (z punktu widzenia poszczególnych wskaźników) na pięć grup według następujących kryteriów:

- 1 grupa: wartość wskaźnika powyżej $M + 2Q$ – wartość wskaźnika przekracza *in plus* tolerancję odchylenia od normy,
- 2 grupa: wartość wskaźnika z przedziału $(M + Q; M + 2Q)$ – wartość wskaźnika przekracza *in plus* odchylenie od normy, ale nie przekracza *in plus* tolerancji odchylenia od normy,
- 3 grupa: wartość wskaźnika z przedziału $(M - Q; M + Q)$ – wartość wskaźnika znajduje się w przedziale odchylenia od normy,
- 4 grupa: wartość wskaźnika z przedziału $(M - 2Q; M - Q)$ – wartość wskaźnika przekracza *in minus* odchylenie od normy, ale nie przekracza *in minus* tolerancji odchylenia od normy,
- 5 grupa: wartość wskaźnika poniżej $M - 2Q$ – wartość wskaźnika przekracza *in minus* tolerancję odchylenia od normy,

gdzie: M – mediana (norma), Q – odchylenie ćwiartkowe (odchylenie od normy), $2Q$ – podwojone odchylenie ćwiartkowe (tolerancja odchylenia od normy).

W najlepszej sytuacji będą się znajdowały powiaty, które zostaną zakwalifikowane do pierwszej grupy dyskryminacyjnej, a w najgorszej – powiaty z grupy piątej. Dla powiatów z grupy drugiej można sformułować diagnozę pozytywną, natomiast dla powiatów z grupy czwartej – diagnozę negatywną. Powiaty z grupy trzeciej można określić jako przeciętne. Taki sposób postępowania został przeprowadzony dla każdego wskaźnika osobno, co pozwoliło postawić diagnozy cząstkowe. Diagnozę łączną dla danego powiatu sformułowano jako średnią z diagnoz cząstkowych. Wyniki obliczeń przedstawiono w tab. 3 i 4.

² Liczba prawidłowości zaobserwowanych równa jest liczbie analizowanych mierników.

³ Tylko rozkład miernika W4 charakteryzuje się słabą asymetrią w roku 2000 i umiarkowaną w roku 2009, ale ze względu na porównywalność wyników badań również i w przypadku tego miernika zdecydowano się na wykorzystanie do procesu diagnozowania miar pozycyjnych.

Tabela 1. Podstawowe statystyki opisowe wskaźników ruchu turystycznego w powiatach województwa zachodniopomorskiego w latach 2000 i 2009

Mierniki	Średnia		Mediana		Odchylenie standardowe		Współczynnik zmienności		Skośność	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009	2000	2009	2000	2009
W1	15,04	8,54	1,99	1,18	36,18	12,25	1821,58	143,51	3,37	1,37
W2	72,58	114,31	47,46	35,87	86,71	147,00	182,71	128,60	1,08	1,66
W3	473,54	730,89	133,93	93,02	861,28	1142,21	643,10	156,28	0,54	1,77
W4	61,18	79,86	55,98	73,58	35,97	32,97	64,26	41,28	0,15	0,31
W5	26,19	27,84	16,12	19,76	27,25	22,32	169,06	80,17	1,46	1,55
W6	195,92	168,89	40,38	18,88	300,87	290,11	745,14	171,77	1,65	2,40
W7	16,97	7,63	6,30	0,74	37,75	11,18	599,48	146,53	3,21	1,76

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 2. Elementy procesu diagnozowania dla prawidłowości zaobserwowanych w latach 2000 i 2009

Wskaźniki	Norma (M)		Przedział odchylenia od normy ($M \pm Q$)		Przedział tolerancji odchylenia od normy ($M \pm 2Q$)	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009
	W1	1,99	1,18	[0; 11,59]	[0; 10,78]	[0; 21,87]
W2	47,46	35,87	[0; 79,01]	[0; 118,96]	[0; 129,74]	[0; 202,05]
W3	133,93	93,02	[0; 722,41]	[0; 743,33]	[0; 1413,86]	[0; 1393,83]
W4	55,98	73,58	[39,03; 72,93]	[46,96; 100,21]	[22,08; 89,88]	[20,3; 126,83]
W5	16,12	19,76	[6,68; 21,94]	[7,39; 32,12]	[0; 29,57]	[0; 44,49]
W6	40,38	18,88	[0; 54,21]	[0,100,16]	[0; 94,59]	[0; 181,43]
W7	6,30	0,74	[0; 7,27]	[0, 6,69]	[0; 13,57]	[0; 12,64]

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 3. Diagnozy cząstkowe i diagnoza łączna intensywności ruchu turystycznego w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2000 r.

Powiaty	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	\bar{x}
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Białogardzki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Choszczeński	3	3	3	4	4	3	3	3,29
Drawski	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Goleniowski	3	3	3	2	1	3	3	2,57
Gryficki	1	1	1	3	4	2	1	1,86
Gryfiński	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Kamiński	1	1	1	3	3	1	1	1,57
Kołobrzeski	1	1	1	1	3	1	1	1,29
Koszaliński	1	1	1	3	3	2	2	1,86

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Łobeski*	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Myśliborski	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Policki	3	3	3	3	2	3	3	2,86
Pyrzycki	3	3	3	3	1	3	3	2,71
Sławieński	1	2	1	3	4	2	2	2,14
Stargardzki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Szczecinecki	3	3	3	2	1	3	3	2,57
Świdwiński	3	3	3	1	3	3	3	2,71
Wałecki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Koszalin	3	3	3	1	1	1	2	2,00
Szczecin	3	3	3	1	1	1	1	1,86
Świnoujście	1	1	1	1	3	1	1	1,29

*Wyliczone wskaźniki dla powiatu łobeskiego dotyczą roku 2002, w którym powiat powstał.

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 4. Diagnozy cząstkowe i diagnoza łączna intensywności ruchu turystycznego w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2009 r.

Powiaty	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	\bar{x}
Białogardzki	3	3	3	4	2	3	3	3,00
Choszczeński	3	3	3	4	3	3	3	3,14
Drawski	3	3	3	4	4	3	3	3,29
Goleniowski	3	3	3	2	1	3	3	2,57
Gryficki	1	1	1	3	3	2	1	1,71
Gryfiński	3	3	3	3	2	3	3	2,86
Kamieński	1	1	1	3	3	1	1	1,57
Kołobrzeski	1	1	1	1	3	1	1	1,29
Koszaliński	1	1	2	3	3	3	2	2,14
Łobeski	3	3	3	4	3	3	3	3,14
Myśliborski	3	3	3	3	2	3	3	2,86
Policki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Pyrzycki	3	3	3	4	3	3	3	3,14
Sławieński	1	2	1	3	3	2	2	2,00
Stargardzki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Szczecinecki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Świdwiński	3	3	3	2	3	3	3	2,86
Wałecki	3	3	3	3	3	3	3	3,00
Koszalin	3	3	3	2	1	1	3	2,29
Szczecin	3	3	3	2	1	1	1	2,00
Świnoujście	2	1	1	2	3	1	1	1,57

Źródło: obliczenia własne.

Diagnozy łączne wyznaczone jako średnie z diagnoz cząstkowych zostały wykorzystane do utworzenia liniowego porządkowania powiatów oraz wydzielenia grup typologicznych o zbliżonej intensywności ruchu turystycznego (tab. 5). Otrzymano cztery grupy typologiczne. Grupa pierwsza dotyczy powiatów, w przypadku których diagnozy cząstkowe dla większości wskaźników pozwoliły zaliczyć je do pierwszej grupy dyskryminacyjnej. W drugiej grupie znalazły się powiaty, które z punktu widzenia poszczególnych wskaźników określono jako co najmniej przeciętne. Powiaty z grupy trzeciej charakteryzują się przeciętnymi wartościami wskaźników intensywności ruchu turystycznego, a w czwartej grupie typologicznej znalazły się obiekty, które z uwagi na niektóre wskaźniki otrzymały negatywne diagnozy cząstkowe.

Tabela 5. Uporządkowanie powiatów województwa zachodniopomorskiego ze względu na diagnozę łączną intensywności ruchu turystycznego w latach 2000 i 2009

Liniowe porządkowanie powiatów			
Rok 2000		Rok 2009	
Powiat	\bar{x}	Powiat	\bar{x}
Kołobrzeski	1,29	kołobrzeski	1,29
Świnoujście	1,29	kamiński	1,57
Kamiński	1,57	Świnoujście	1,57
Gryficki	1,86	gryficki	1,71
Koszaliński	1,86	sławieński	2,00
Szczecin	1,86	Szczecin	2,00
Koszalin	2,00	koszaliński	2,14
Sławieński	2,14	Koszalin	2,29
Goleniowski	2,57	goleniowski	2,57
Szczecinecki	2,57	gryfiński	2,86
Pyrzycki	2,71	myśliborski	2,86
Świdwiński	2,71	świdwiński	2,86
Policki	2,86	białogardzki	3,00
Białogardzki	3,00	policki	3,00
Drawski	3,00	stargardzki	3,00
Gryfiński	3,00	szczecinecki	3,00
Łobeski*	3,00	walecki	3,00
Myśliborski	3,00	choszczeński	3,14
stargardzki	3,00	łobeski	3,14
Walecki	3,00	pyrzycki	3,14
Choszczeński	3,29	drawski	3,29

* Diagnoza łączna dla powiatu łobeskiego dotyczy roku 2002, w którym powiat powstał.

Źródło: obliczenia własne.

Na podstawie przeprowadzonych badań można sformułować wnioski dotyczące intensywności ruchu turystycznego w poszczególnych powiatach oraz wydzielić

grupy powiatów, które pod względem badanego zjawiska można ocenić pozytywnie bądź negatywnie.

W obu badanych latach tylko ze względu na wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej (W4) oraz wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (W5) niektóre powiaty zaliczono do grupy czwartej, czyli uzyskały one negatywną diagnozę, wartości pozostałych mierników pozwoliły zaliczyć powiaty do grupy przynajmniej przeciętnych. Niemniej w roku 2009 w porównaniu z rokiem 2000 sytuacja uległa pogorszeniu w przypadku miernika W4: w 2000 r. negatywna diagnoza dotyczyła jedynie powiatu choszczeńskiego, natomiast w 2009 r. w grupie czwartej oprócz powiatu choszczeńskiego znalazły się jeszcze cztery powiaty: białogardzki, drawski, łobeski i pyrzycki. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku miernika W5. W roku 2009 uległa ona poprawie, negatywną diagnozę postawiono tylko dla powiatu drawskiego, podczas gdy w 2000 r. dotyczyła ona jeszcze powiatu choszczeńskiego i sławieńskiego.

Analiza średnich z diagnoz cząstkowych wykazała, że w roku 2000 sześć powiatów ze względu na poziom większości badanych mierników znalazło się w grupie pierwszej (diagnoza pozytywna), a w roku 2009 liczba powiatów z tej grupy spadła do czterech, odeszły bowiem powiaty: Szczecin i koszaliński (tab. 5). Zwiększyła się zaś grupa powiatów grupy czwartej (diagnoza negatywna). W roku 2000 należał do niej jedynie powiat choszczeński, a w 2009 r. dołączyły do niego powiaty: drawski, łobeski i pyrzycki.

Porównując diagnozę łączną dla poszczególnych powiatów w badanych latach, zauważa się nieznaczne zmiany pozycji zajmowanych przez dane powiaty. Jest to widoczne szczególnie w przypadku powiatu szczecineckiego, który w 2000 r. osiągnął przeciętny poziom pięciu mierników, a ze względu na dwa wskaźniki: wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej (W4) oraz wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (W5) został zaliczony do grupy drugiej i pierwszej, czyli otrzymał diagnozę pozytywną, natomiast w 2009 r. powiat ten spadł do grupy wyraźnie przeciętnych (3,00).

6. Podsumowanie

W artykule dokonano próby wyodrębnienia jednorodnych grup powiatów ze względu na natężenie intensywności ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim. Z przeprowadzonych badań wynika, że w 2009 r. w porównaniu z rokiem 2000 nastąpiło pogorszenie sytuacji ruchu turystycznego w wielu powiatach. Miało na to wpływ zarówno pogorszenie się bazy noclegowej turystyki (spadek liczby obiektów i miejsc noclegowych) w większości powiatów, jak i zmniejszenie intensywności ruchu turystycznego, a szczególnie liczby turystów odwiedzających dany powiat. Warto nadmienić, że zmiana wartości mierników spowodowała zmianę elementów procesu diagnozowania, zarówno norm, jak i odchyień od nich. To z kolei w wielu przypadkach przyczyniło się do rozszerzenia przedziałów odchylenia i tole-

rancji odchylenia od normy. Dlatego też łatwiej się było znaleźć w grupie powiatów o wskaźnikach należących przynajmniej do trzeciej grupy dyskryminacyjnej, wartości żadnego z mierników nie pozwoliły zaliczyć powiatów do grupy piątej.

Zaprezentowana w artykule metoda wydaje się być użyteczna w procesie diagnozowania oraz dyskryminacji obiektów, a do podstawowych jej zalet można zaliczyć: prostotę obliczeń, czytelną interpretację, możliwość jednoznacznej diagnozy w przypadku jednego kryterium oceny (wskaźnika) w danym momencie czasu oraz możliwość łącznej diagnozy według kilku kryteriów oceny (wielu wskaźników).

Wskaźniki natężenia ruchu turystycznego mogą się zmieniać w czasie. Zmianom podlegać będą wtedy również wyznaczone w sposób empiryczny elementy procesu diagnozowania. Śledzenie tych zmian może być użyteczne w formułowaniu wniosków o strukturze ruchu turystycznego występującego na badanym obszarze oraz określeniu roli tego obszaru w rozwoju sektora turystycznego. Dzięki temu możliwe będzie określenie zróżnicowania obiektów (powiatów), wyłonienie jednorodnych grup typologicznych pod względem analizowanego zjawiska, co może mieć duże znaczenie dla rozpoznania ich możliwości rozwojowych i stanowić podstawę opracowania strategii rozwoju mających na celu aktywizację powiatów, zwłaszcza tych o niskiej intensywności ruchu turystycznego.

Literatura

- Bąk I., *Intensywność ruchu turystycznego w województwach Polski*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 394, Prace Katedry Ekonometrii i Statystyki nr 15, Szczecin 2005.
- Bąk I., Wawrzyniak K., *Ekonometryczna diagnoza ruchu turystycznego w podregionach Polski*, VIII Konferencja: Metody ilościowe w badaniach ekonomicznych, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2007.
- Bąk I., Wawrzyniak K., *Kwantylowa diagnoza poziomu produkcji roślinnej i zwierzęcej w województwie zachodniopomorskim w 2004 roku*, Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis, Oeconomica 256 (48), Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Szczecin 2007.
- Gołębiowska U., *Oferta turystyczna województwa zachodniopomorskiego*, [w:] A. Szwichenberg, W. Deluga (red.), *Rola marketingu w rozwoju regionów turystycznych*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2000.
- Hozer J., Zawadzki J., *Zmienna czasowa i jej rola w badaniach ekonometrycznych*, PWN, Warszawa 1990.
- Rapacz A. (red.), *Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2004.
- Turystyka w województwie zachodniopomorskim w latach 2007-2009*, Informacje i Opracowania Statystyczne, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2010.
- Warszyńska J., Jackowski A., *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa 1978.
- Wawrzyniak K., *Mediana jako norma w procesie diagnozowania*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 181, Prace Katedry Ekonometrii i Statystyki nr 4, Szczecin 1997.
- Wawrzyniak K., *Klasyczne i pozycyjne parametry struktury jako normy w procesie oceny działalności przedsiębiorstwa*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 269, Prace Katedry Ekonometrii i Statystyki nr 8, Szczecin 2000.

Wawrzyniak K., *Kwantylowa diagnoza sytuacji na rynku pracy w woj. zachodniopomorskim*, „Wiadomości Statystyczne” nr 7, Warszawa 2005.

Wawrzyniak K., *Efektywność prognoz pozytywnej diagnozy łącznej sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek giełdowych*, [w:] *Rynek Kapitałowy. Skuteczne inwestowanie*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 462, Finanse-Rynki Finansowe-Ubezpieczenia nr 6, Szczecin 2007, s. 375-388.

USE OF INTENSITY INDICATORS OF TOURISM TO THE DELIMITATION OF WEST POMERANIAN VOIVODESHIP

Summary: The purpose of the article is to identify homogenous groups according to the intensity of tourism in West Pomeranian Voivodeship. The condition for carrying out delimitation is the knowledge of two elements of the econometric process of diagnosis: observed regularity and normative regularity (standard). The observed regularity is empirical distribution of the intensity indicators of tourism in counties. The normative regularity is determined depending on the shape and parameters of the distribution of individual indicators in the studied population. On this basis, the discrimination of counties was carried out on four groups following the approached criteria. The study covered the years 2000 and 2009.